

מי אתה, מר ספיר?

(המשך מעמוד 27)

ההנחיה האחרונה לכל משרדי הממשלה ומישורי המשק. זהו החלל הריק במערכת השלטון, חור משווע המונע כל נפיון אמיתי להבראת המשק.

בחלל ריק זה עומד אדם אחד. אין לזלזל במר ספיר — הוא אדם חזק מאד, בעל כושר שלטון, אדם היודע לפרוץ מחסומים כמעט בכוח התאוצה הפיסית שלו. ומאן התופעה המוזרה: במקום שנמצא מר ספיר, איש, שם נמצא מרכז המשק, כשהוא עובר ממקום למקום, הולך עימו כל המשק, על יעדיו ותפישותיו. פעם היה מר ספיר שר המוסחר והתעשייה. אז ראינו אותו — ואיך יכולנו שלא לראותו, אלה מאיתנו שהם צופיקולנוע מושבעים? — בדמות האדם הגזר סרטים.

העיקר היה להקים מיפעלים. העיקר היה ליצור תעסוקה, בכל מחיר, אף במחיר של אותה אבטלה סמויה שמר ספיר בגילגולו הנוכחי כה מרבה לדבר עליה.

אז הוקמו מיפעלים בסרט הנע, כמעט מדי יום, בלי חישובים של ריחניות, נגד חישובים של ריחניות. החממה של מר ספיר הגנה על הכל. זהו המשק הפרוטקציוניסטי, שאנחנו מרבים לדבר עליו (ואיננו מדברים עליו די הצורך, מפני שאין לנו זמן). לא רק כפרויקטיומקין כמו המיפעל של גימי לוי, אלא גם מיפעלים כמו לילאנד באשדוד, מרכיבי המכוניות, סומרפיי, ומאות דוגמתם. ייצור של שמונה ל"י לדולאר, עשר ל"י לדולאר, ולעתים אפילו שלושים ל"י לדולאר. ולא במקרה דאג שר האוצר שאיש אינו יודע — וגם הוא אינו יודע — מה מחיר הדולאר הנחסף בכל מיפעל.

מאז נתקיים במר ספיר תהליך של גילגול נשמות, והוא הפך שר האוצר. לפתע חדלו כל התפיסות של אתמול להיות נכונות — מר ספיר החדש קם על מר ספיר הישן (וגם על יורשו). עכשיו מהתה את המרכז מר ספיר שר האוצר — כלומר, למעשה, שר התקציב.

פישר

„סגן ראש-נומזשה לזיכנון כלכלי“

זוהי נקודה שאיש אינו שם לב אליה די צורכה. כשר האוצר, בעיתו העיקרית של מר ספיר החדש היא לאזן את התקציב. הוא המעביד הגדול ביותר במדינה, משלש המשכורות הגדול ביותר, בצד חבריו בחברת העובדים. ממילא השתנתה נקודת השקפתו לגמרי. בעיניו של שר התקציב יכולה בעיה חשובה, אך מישנית, לקבל ממדים של הבעיה המכרעת בהא הידועה. למשל בעיית תוספת היוקר שהשפעתה על המשק היא שולית, אך שהיא מרכזית למי שצריך לשלם באחד בחודש הבא את משכורת עובדי המדינה או עובדי ההסתדרות.

נתן פלד (מפ"ם): טעותך היא בזה שמר ספיר היה נגד תוספת היוקר גם כאשר היה שר המיסחר...

אורי אכנרי: בוודאי, אבל אז הוא לא פעל כפי שהוא פועל כיום.

נתן פלד: אז לא שמת לב לזה.

אורי אכנרי: אז הוא לא עשה מה שהוא עושה היום, מפני שזה לא היה כליכך חשוב לו.

איננו אומרים שאין זו נקודת השקפה לגיטימית. היא לגיטימית בהחלט, והיא צריכה להתבטא. אולם אנו אומרים: זוהי רק אחת מנקודות השקפה הרבות הצריכות להשפיע על הכוונת המשק. זוהי נקודה אינטרסנית צרה. הצעתנו הממשית היא זו: משרד האוצר צריך להפוך למשרד התקציב, ותו לא. בממשלות רבות בעולם זוהי פונקציה נפרדת, בדרג מיניסטריאלי, כמו באיטליה ובארצות הברית. שר התקציב — שאפשר לקרוא לו גם שר האוצר — צריך להכין את תקציב המדינה ולנהל את משק המדינה. אולם מעל לשר האוצר, וגם מעל לשרי העבודה, שר המסחר והתעשייה ושרי החקלאות, צריך לעמוד המתכנן הממשלתי המרכזי.

יוסף פישר (מפ"ם): זה יהיה שוב מר ספיר?

אורי אכנרי: לזה אני עומד להגיע עוד מעט.

מתכנן ממשלתי זה צריך להיות בדרג סגן ראש הממשלה, מעין עלי-שר, אדם העומד בראש משרד תפקודי מצומצם, משוחרר מנטל אדמיניסטרטיבי, ראש של צוות יעיל של תכנון כלכלי מרכזי, בעל פיקוח על התהליכים והיכולת לכפות את המדיניות המרכזית על כל משרדי הממשלה, תוך תיאום מרכזי מחייב. (אגב, זהו חלק מתוכנית לשינוי מיבנה השלטון, שנגיש אותו לכנסת בהודמנות מתאימה).

איננו מטפלים כאן בעניינים אישיים. יכול מר ספיר בכבודו ובעצמו להיות לסגן ראש הממשלה לתכנון כלכלי (כל עוד קיים המישור הקיים, כמובן). ואז, כשם שידע לכפות את אישיותו על הכל בגילגוליו הקודמים, יידע מן הסתם לאמץ לעצמו את נקודת ההשקפה הנוכעת מן התפקיד החדש, ולדאוג לכפייתה על הרבים.

מה היה מר ספיר — מר ספיר דאז, זה שקיים רק בדמיוננו — צריך לעשות אז?

נרקוזה לחולה סרטן

כולנו מבינים מהי מחלת המשק שלנו. קיימים עשרות ענפים ומאות מיפעלים בלתי-יריחיים, שלא יהיו יריחיים לעולם. יש שרותים מנופחים, ובעיקר מנגנון ביורוקראטי מנופח (וטוב ששר האוצר סוף-סוף הודה בכך בפה מלא היום). יש להעביר, בצורה מאורגנת והדרגתית, את המשאבים ואת העובדים מענפים אלה לענפים חדשים, שאותם יש להקים או להרחיב לפי תכנון כלכלי, שיבטיח ריחניות ועמידה בתחרות בשחקי העולם.

על זה קל לדבר וגם דיברו על זה כאן היום. אבל לדיבורים אלה אין כל ממשות. אך זה לא יבוצע לעולם, חרף כל הדיבורים, כל עוד אין המכשיר המרכזי לביצוע זה. ומכשיר מרכזי כזה לא יקום לעולם, חרף כל הדיבורים, כל עוד שולט בארץ מיסטר פרוטקציוניסטי, תרתי-משמע, המורכב מקבוצות-הלחץ שהן הנהגות מן המצב הקיים, כסרטן בגופו של אדם.

ואז בא שר האוצר, בגילגולו הנוכחי כמובן, ומציע תרופת-פלא: ביטול תוספת-היוקר. לא אצא כדי חובה אם לא אגיד מילה על כך.

אינני רוצה להתעכב כאן על אי-המוסריות העמוקה של הצעה זו. עוד נגיע לכך. אני רוצה לדבר על הצד הכלכלי גרידא.

ביטול תוספת-היוקר פירושו: תשלום פרמיה על-ידי העובדים למשק כושל. אם זה יצליח, אם מר ספיר ישיג את מבוקשו (ואם אתה, אנשי מפ"ם, לא תפרשו מהממשלה) פשוט יתן הדבר עוד דחייה למשבר המהותי. זה לא ישנה את המצב הקיים. להיפך, זה יקיים את המצב הקיים עוד כמה שבועות.

זה אפילו איננו אספירין לחולה סרטן. זוהי נרקוזה חלקית, שכאה להשכיח את העיקר.

זה לא יועיל אף לאחד. זה רק יועיל לשר התקציב לאזן את התקציב ב-1 בחודש הבא. חבל שאנשי-משק אחרים, מפני שגם להם אינטרס צר כזה, נתפסים לתרופות-אליל כאלה. אין זה נכון שהעובדים, המתמרדים נגד תכתיב שרירותי זה, אינם מוכנים לסבול. הלאה ומנהלי מלון הילטון ושותפי הורד רוטשילד היו מוכנים לסבול ולהקריב למען המדינה כמו הפועל הפשוט דחאק בנמל חיפה. אבל לסבל צריך להיות צדק, ולסבל גם צריך להיות הגיון. הסובל רוצה וזכאי לדעת כי קרבנו מביא כאמת להבראה.

נכונות לקורבן אינה מאפיינים, ומאפיינים אינו פתרון לשום דבר.

כמה עולות לך נסיעות בחודש?

תופתע אם יתברר לך כי הוצאות נסיעתך שוות להוצאות האחזקה של מכונית 'אופל קדט'

OPEL KADETT
מכונית ההצלחה של גנרל מוטורס

הוצאות אחזקה ליחודש (כולל דלק ל-1500 ק"מ) סיכה, שרות, רשוי, מיסוי וביטוח צד שלישי כ-125 ל"י בלבד

לשם התייעצות למימון וקניה פנה לאנשי המכירות שלנו

ליאו גולדברג בע"מ
תל-אביב • ירושלים • חיפה

בית הספר הגבוה להנדסה

מכללת ערב להנדסה
הרשמה לשנת הלימודים 66/67
בפקולטות:

הנדסת רדיו-אלקטרוניקה, טלויזיה
לקראת התואר מהנדס רדיו Brit. I.R.E.

הנדסת בנין
לקראת התואר מהנדס בנין A.M.S.E. Civ.

הנדסת מכונות
לקראת התואר מהנדס מכונות A.M.S.E. Mech.

הנדסת ייצור
לקראת התואר מהנדס ייצור A.M.I. Prod. E.

משך הלימודים 3 שנים

הלימודים כוללים עבודה מעשית במעבדת המכללה

פרטים והרשמה בימים א-ה בשעות 5-7 בערב במשרדי המכללה

דרך פתח תקוה 126. ת"א (גמול הקריה)